



SaferInternet4Kids.gr

www

ΓΙΑ ΕΝΑ ΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

# Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο Καλού Ψηφιακού Πολίτη



Α, Β & Γ Γυμνασίου

Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού



Με τη συγχρηματοδότηση  
της Ευρωπαϊκής Ένωσης



# ΕΝΟΤΗΤΑ 1

## ΣΩΣΤΟΣ ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Η ψηφιακή ιθαγένεια στις μέρες μας όπου η πλειοψηφία των παιδιών είναι συνδεδεμένη στο διαδίκτυο πολλές ώρες κάθε ημέρα είναι άκρως σημαντική. Η διατήρηση μιας υγιούς ηλεκτρονικής παρουσίας και η επικοινωνία που γίνεται με σεβασμό και υπευθυνότητα αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της ψηφιακής ιθαγένειας. Επιπρόσθετα, ο σεβασμός των ψηφιακών δικαιωμάτων και η τήρηση των ψηφιακών υποχρεώσεων αποτελούν ουσιώδη στοιχεία των ενεργών πολιτών στο διαδίκτυο.

Ο στόχος της πρώτης ενότητας του εγχειριδίου είναι οι μαθητές/τριες:

- ➔ Να ενημερωθούν για το ποιος θεωρείται καλός ψηφιακός πολίτης,
- ➔ Να μάθουν για τα δικαιώματά τους και για τις υποχρεώσεις τους στο διαδίκτυο,
- ➔ Να υιοθετήσουν θετικές συμπεριφορές διαδικτυακής επικοινωνίας,
- ➔ Να γίνουν πιο ανθεκτικοί σε επιβλαβείς διαδικτυακές συμπεριφορές,
- ➔ Να ζητούν βοήθεια αν κάτι τους αναστατώσει στο διαδίκτυο.

### Γενικές οδηγίες:

Το εγχειρίδιο ακολουθεί τη μαθητοκεντρική, διερευνητική, ανακαλυπτική μάθηση καθώς η γνώση κάθε θέματος εκμαieύεται από τους ίδιους τους μαθητές κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων που προτείνονται. Παράλληλα μέσω του εγχειριδίου για τον εκπαιδευτικό δίνονται σαφείς οδηγίες για το πως μπορεί να αναπτυχθεί το κάθε θέμα. Κάποιες δραστηριότητες είναι online και κάποιες άλλες offline. Είναι στην ευχέρεια του εκπαιδευτικού να αποφασίσει αν θα υλοποιήσει όλες τις δραστηριότητες ή αν θα επιλέξει κάποιες από αυτές, κατά πόσο θα εμβαθύνει στο κάθε θέμα χρησιμοποιώντας και άλλες πηγές που αναφέρονται και αν θα ακολουθήσει τον προτεινόμενο τρόπο υλοποίησής τους.

**Διάρκεια δραστηριοτήτων:** 1 διδακτική ώρα

### Ρόλος εκπαιδευτικού - Ρόλος μαθητών:

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι υποστηρικτικός και συμβουλευτικός. Κατευθύνει τη συζήτηση εντός της ομάδας και οδηγεί τους μαθητές στον αναστοχασμό και τη διερευνητική μάθηση. Ο ρόλος των μαθητών είναι ενεργητικός καθώς αναζητούν απαντήσεις στα ερωτήματα που θέτει ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιώντας και αναπτύσσοντας την κριτική τους σκέψη.

### Υλικοτεχνική υποδομή:

Προτζέκτορας, Η/Υ, σύνδεση στο διαδίκτυο ή εναλλακτικά φωτοτυπίες από τα παραρτήματα 1, 2 & 3.

### Οργάνωση της τάξης:

Οι μαθητές δουλεύουν ατομικά ή ομαδικά - χωρισμένοι σε μικρές ομάδες εντός της τάξης.



## Τι είναι «Ψηφιακή Ιθαγένεια»

Η Ψηφιακή Ιθαγένεια μπορεί να παρομοιαστεί με ένα πλαίσιο, με ένα φίλτρο κατά κάποιον τρόπο, το οποίο καθοδηγεί τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούμε την ψηφιακή τεχνολογία και συμπεριφερόμαστε στο διαδίκτυο. Αφορά τα πράγματα που πρέπει να γνωρίζουμε, να κάνουμε και να είμαστε, προκειμένου να χρησιμοποιούμε δημιουργικά και υπεύθυνα το διαδίκτυο, τα κινητά τηλέφωνα, τις εφαρμογές και άλλες συσκευές συνδεδεμένες με το διαδίκτυο, προκειμένου να επικοινωνούμε, να εξερευνούμε, να εργαζόμαστε, να μαθαίνουμε και να παίζουμε στο διαδίκτυο. Η ψηφιακή ιθαγένεια ορίζει τον τρόπο με τον οποίο έχουμε πρόσβαση και χρησιμοποιούμε τις ψηφιακές τεχνολογίες και τα δεδομένα, καθιστώντας ευκολότερο για εμάς να επωφεληθούμε από τις ευκαιρίες που μας προσφέρει ο ψηφιακός κόσμος και να αποφεύγουμε τις παγίδες. Μας βοηθά να αποκτήσουμε τις γνώσεις που χρειαζόμαστε για να συμμετέχουμε σε διάφορες κοινότητες (όπως κοινωνικά δίκτυα ή διαδικτυακές ομάδες συνομιλίας) και την κριτική κατανόηση να αποφασίσουμε σε ποιες θέλουμε να συμμετέχουμε. Μας παρέχει επίσης τις αξίες και τη στάση ζωής που διασφαλίζουν ότι όλοι μπορούν να εκφράζουν τις απόψεις τους (πηγή: [Digital citizenship... and your child](#)). Προωθώντας αυτές τις αξίες στα παιδιά μας, μπορούμε να τα βοηθήσουμε να γίνουν υπεύθυνοι και συνειδητοποιημένοι ψηφιακοί πολίτες.

### Δραστηριότητα 1

Συζητάμε με τα παιδιά την έννοια του ψηφιακού πολίτη και εν συνεχεία τους ζητάμε να γράψουν στο **Παράρτημα 1** τα χαρακτηριστικά ενός καλού πολίτη και ενός καλού ψηφιακού πολίτη.

#### Προτεινόμενες απαντήσεις:

- ➔ Τα χαρακτηριστικά ενός καλού πολίτη: Συμμόρφωση με τους νόμους, σεβασμός, ευγένεια, υπευθυνότητα, αλληλεγγύη, κοινωνική συνεισφορά, ενημέρωση, ενεργή συμμετοχή κ.α.
- ➔ Τα χαρακτηριστικά ενός καλού ψηφιακού πολίτη: ψηφιακές δεξιότητες, δεξιότητες ψηφιακής ασφάλειας, σεβασμός, αλληλεγγύη, υπευθυνότητα, προστασία προσωπικών δεδομένων, ευγένεια, σεβασμός πνευματικής ιδιοκτησίας κ.α.
- ➔ Συζητάμε δίνοντας έμφαση στα κοινά χαρακτηριστικά.

Εναλλακτικά, αυτή τη δραστηριότητα μπορούμε να την υλοποιήσουμε και διαδικτυακά χρησιμοποιώντας δύο σύννεφα λέξεων. Αν δε θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε την τεχνολογία, μπορούμε να χωρίσουμε τον πίνακα της τάξης σε δύο μέρη (καλός πολίτης/καλός ψηφιακός πολίτης), να γράψουμε σε πολλά διαφορετικά χαρτάκια τα χαρακτηριστικά από τις δύο κατηγορίες, να τα βάλουμε σε ένα βάζο και να καλούμε ένα ένα παιδί να «τραβάει» ένα χαρτάκι. Ανάλογα με το χαρακτηριστικό που θα του τυχαίνει θα πρέπει να εξηγήσει πως το αντιλαμβάνεται και εν συνεχεία να το τοποθετήσει στην πλευρά του πίνακα που θεωρεί ότι ανήκει.

### Δραστηριότητες 2 & 3

Ατομικά ή χωρίζοντας την τάξη σε μικρές ομάδες παίξτε με τους μαθητές τις διαδικτυακές δραστηριότητες 2 & 3 που θα βρείτε εδώ:

[https://saferinternet4kids.gr/nea/activities\\_bts2023\\_primaryschool/](https://saferinternet4kids.gr/nea/activities_bts2023_primaryschool/)

Οι δραστηριότητες υπάρχουν και στο **Παράρτημα 2 & 3** σε περίπτωση που θέλετε να τις τυπώσετε και να τις μοιράσετε στην τάξη.

### Δραστηριότητα 4

Παίξτε με τους μαθητές σας το διαδικτυακό κουίζ που θα βρείτε εδώ:

<https://saferinternet4kids.gr/quiz-saferinternet4kids/quiz-e-st/>



### Πρόταση εργασίας:

Μπορείτε να προτείνετε στους μαθητές σας να δημιουργήσουν ένα PowerPoint / μια ταινία μικρού μήκους / κινούμενα σχέδια / μια αφίσα σχετικά με το τι χρειάζεται για είναι κάποιος καλός ψηφιακός πολίτης. Μπορείτε να τους προτείνετε να κοινοποιήσουν την εργασία τους στην ιστοσελίδα του σχολείου σας ή να διοργανώσετε μια μικρή εκδήλωση στην τάξη όπου οι μαθητές μέσα από την εργασία τους να την παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους.

# ΕΝΟΤΗΤΑ 2

## ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Είναι σημαντικό να μας είναι κατανοητά τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις μας τόσο στον πραγματικό όσο και στο διαδικτυακό κόσμο. Ειδικότερα για τα παιδιά γίνεται πολύ λόγος για την προστασία των δικαιωμάτων τους στο διαδίκτυο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν αναληφθεί πολλές πρωτοβουλίες για τη διασφάλιση αυτών των δικαιωμάτων. Από τις κυριότερες που βρίσκονται σε εξέλιξη αυτόν τον καιρό είναι η νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για ένα καλύτερο Διαδίκτυο για παιδιά (BIK+) που σκοπό έχει τη βελτίωση των ψηφιακών υπηρεσιών έτσι ώστε να είναι κατάλληλες για την ηλικία και να διασφαλίζουν την προστασία, την ενδυνάμωση και το σεβασμό κάθε παιδιού στο διαδίκτυο. Επίσης, στοχεύει στο να διασφαλίσει ότι όλες οι εταιρίες που προσφέρουν ψηφιακές υπηρεσίες, όπως για παράδειγμα τα κοινωνικά δίκτυα, λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα που προστατεύουν τους χρήστες τους και σταματούν τη διάδοση παράνομου ή ακατάλληλου περιεχομένου.

Ο στόχος της δεύτερης ενότητας του εγχειριδίου είναι:

- ➔ Να μάθουν οι μαθητές τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους στον ψηφιακό κόσμο.
- ➔ Να μάθουν τη σπουδαιότητα των όρων και των προϋποθέσεων της κάθε πλατφόρμας.
- ➔ Να μάθουν τι σημαίνει συναίνεση στο διαδίκτυο.

**Διάρκεια δραστηριοτήτων:** 1 διδακτική ώρα

### **Ρόλος εκπαιδευτικού - Ρόλος μαθητών:**

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι υποστηρικτικός και συμβουλευτικός. Κατευθύνει τη συζήτηση εντός της ομάδας και οδηγεί τους μαθητές στον αναστοχασμό και τη διερευνητική μάθηση. Ο ρόλος των μαθητών είναι ενεργητικός καθώς αναζητούν απαντήσεις στα ερωτήματα που θέτει ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιώντας και αναπτύσσοντας την κριτική τους σκέψη.

### **Υλικοτεχνική υποδομή:**

Προτζέκτορας, Η/Υ, σύνδεση στο διαδίκτυο & φωτοτυπίες από το **Παράρτημα 4**.

### **Οργάνωση της τάξης:**

Οι μαθητές δουλεύουν ατομικά ή ομαδικά - χωρισμένοι σε δύο ομάδες εντός της τάξης.

### **Δραστηριότητα 1**

Μπορείτε να χωρίσετε την τάξη σε δύο ομάδες και να ζητήσετε από την πρώτη ομάδα να γράψει στον πίνακα ή στο **Παράρτημα 4** τα δικαιώματα που πιστεύει ότι έχει ένα παιδί στο διαδίκτυο και στη δεύτερη ομάδα να γράψει τις υποχρεώσεις.

Προτεινόμενες απαντήσεις:

- ➔ Δικαιώματα: Γνώση, ευγένεια, ισοτιμία, σεβασμός, αξιόπιστη πληροφόρηση, ελευθερία στην έκφραση, ιδιωτικότητα, σεβασμός στο διαφορετικό, πρόσβαση, ασφάλεια, συναίνεση.
- ➔ Υποχρεώσεις: Γνώση, ευγένεια, ισοτιμία, σεβασμός, παροχή αξιόπιστης πληροφόρησης, σεβασμός στο διαφορετικό, αλληλεγγύη.
- ➔ Συζητήστε για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που είναι κοινά.

## Δραστηριότητα 2

Σε αυτή τη δραστηριότητα ο στόχος είναι τα παιδιά να δουν πως εφαρμόζονται στην πράξη οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους.

### **Όλα τα παιδιά πρέπει να έχουν ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στο διαδίκτυο - Σωστό**

Ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα των παιδιών είναι οι ίσες ευκαιρίες πρόσβασιμότητας. Η πρόσβαση στο διαδίκτυο μπορεί να είναι καθοριστική για την ποιότητα της εκπαίδευσης που θα λάβει κάποιος, για το αν θα βρει μια καλή δουλειά για το αν θα παραμείνει υγιής κ.α. Ακόμα κι αν οι άνθρωποι είναι σε θέση να εντοπίσουν ευκαιρίες έξω από το διαδίκτυο, βρίσκονται σε συγκριτικό μειονέκτημα σε σχέση με εκείνους που έχουν πρόσβαση.

### **Οι χρήστες –και ιδιαίτερα τα παιδιά και οι νέοι– θα πρέπει πάντα να αισθάνονται ασφαλείς από διαδικτυακούς κινδύνους όπως παρενόχληση, ιούς, ψευδείς πληροφορίες ή άτομα που προσποιούνται ότι είναι κάποιος άλλος - Σωστό**

Τα παιδιά και οι νέοι θα πρέπει πάντα να αισθάνονται ασφαλείς και προστατευμένοι στο διαδίκτυο από περιεχόμενο ή επαφές που θα μπορούσαν να τους ενοχλήσουν, να τους αναστατώσουν, να τους τρομάξουν ή να τους κάνουν να αισθάνονται θυμό, θλίψη ή εκφοβισμό στο διαδίκτυο. Σύμφωνα με το [DSA](#), το περιεχόμενο που βλέπουν στο διαδίκτυο, σε ιστότοπους και μέσα κοινωνικής δικτύωσης, θα πρέπει να είναι κατάλληλο για την ηλικία τους, καθώς και τα ενδιαφέροντά τους. Είναι σημαντικό οι πλατφόρμες να εντοπίζουν και να ενεργούν γρήγορα σε οποιοδήποτε περιεχόμενο που θα μπορούσε να βλάψει τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια, το απόρρητο και την ελευθερία έκφρασης των ανθρώπων.

### **Μπορείς να χρησιμοποιείς πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης μόνο αν είσαι από 12 ετών και πάνω - Λάθος**

Οι περισσότερες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης θέτουν ως ελάχιστο ηλικιακό όριο χρήσης τους τα 13 έτη. Αυτό γίνεται καθώς δεν προσφέρονται δικλίδες ασφαλείας για μικρότερα παιδιά. Στην Ελλάδα το όριο ηλικίας είναι τα 15 έτη. Ενδεικτικά μπορείτε να πάτε στη σελίδα της Google "[Απαιτήσεις ηλικίας σε Λογαριασμούς Google](#)" και να ζητήσετε από τους μαθητές να βρουν τα όρια ηλικίας που ισχύουν για την Ελλάδα και να τα συγκρίνουν με άλλες χώρες. Τα όρια αυτά έχουν καθοριστεί από κάθε Ευρωπαϊκή χώρα με την εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων, γνωστό και ως GDPR.

### **Η προστασία σου στον ψηφιακό κόσμο είναι μόνο δική σου υποχρέωση - Λάθος**

Η προστασία των παιδιών στον ψηφιακό κόσμο είναι υποχρέωση όλων και ιδιαίτερα των κέντρων λήψεων αποφάσεων (π.χ. Ευρωπαϊκή Ένωση). Παρόλα αυτά η ατομική ευθύνη είναι πολύ σημαντική.

### **Οι διαδικτυακές πλατφόρμες που χρησιμοποιούνται από παιδιά δεν είναι απαραίτητο να έχουν ειδικές ρυθμίσεις απορρήτου και ασφάλειας από προεπιλογή - Λάθος**

Ο καθένας έχει δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και στην προστασία των προσωπικών του στοιχείων. Αυτό ισχύει και στο διαδίκτυο, πράγμα που σημαίνει ότι οι εταιρείες δε θα πρέπει να ζητούν από τους χρήστες να μοιράζονται περισσότερα προσωπικά δεδομένα με αυτές ή με άλλους χρήστες και τα δεδομένα που κοινοποιούνται θα πρέπει να προστατεύονται. Μια βασική προϋπόθεση για αυτό είναι οι ειδικές ρυθμίσεις απορρήτου από προεπιλογή να είναι ιδιωτικές. Πολλές μεγάλες πλατφόρμες έχουν συμμορφωθεί με αυτό, κάποιες άλλες όμως όχι.

### **Πρέπει να δίνουμε όσα προσωπικά στοιχεία μας ζητάει μια πλατφόρμα/υπηρεσία - Λάθος**

Ζητήστε από τους μαθητές σας να σκεφτούν πόσο συχνά τους ζητούνται προσωπικά τους δεδομένα (π.χ. όταν εγγράφονται σε μια πλατφόρμα) και αν όλα όσα τους ζητούνται είναι απαραίτητα. Μπορείτε να ζητήσετε από τους μαθητές σας να αναζητήσουν τι υπάρχει για τους ίδιους στον παγκόσμιο ιστό. Διαβάστε περισσότερα [εδώ](#).

## **Εσύ και κανένας άλλος είσαι ο μοναδικός υπεύθυνος να προστατεύσεις τα προσωπικά σου δεδομένα - **Λάθος****

Η προστασία των προσωπικών δεδομένων του καθενός είναι μεν υπόθεση προσωπική αλλά είναι και συλλογική. Ο γενικός κανονισμός προστασίας προσωπικών δεδομένων (GDPR) καθορίζει σε ποιες περιπτώσεις επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται, αποθηκεύονται, διαγράφονται, μεταβιβάζονται και εν γένει επεξεργάζονται τα προσωπικά μας δεδομένα και κυρίως, με ποιον τρόπο μπορούμε να τα προστατεύουμε. Ο GDPR επηρεάζει κάθε οργανισμό και εταιρεία στην Ευρώπη, η οποία διαχειρίζεται με οποιονδήποτε τρόπο προσωπικά δεδομένα, αλλά και κάθε εταιρεία που συναλλάσσεται στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκ τούτου, όλοι είναι υπεύθυνοι για την προστασία των προσωπικών μας δεδομένων, κι επειδή αυτό δε γνωρίζουμε σε ποιο βαθμό υλοποιείται σε κάθε περίπτωση, κυρίως εμείς πρέπει να λαμβάνουμε τα μέτρα μας για την προστασία των δεδομένων μας. Περισσότερα για το GDPR μπορείτε να διαβάσετε [εδώ](#).

## **Οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης πρέπει να χρησιμοποιούν τα προσωπικά δεδομένα ενός ανήλικου για να του εμφανίσουν όποιες διαφημίσεις θέλουν προτείνοντας κάθε είδους προϊόντα - **Λάθος****

Οι στοχευμένες διαφημίσεις χρησιμοποιούν πληροφορίες σχετικά με τους χρήστες (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών) που είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο ή πληροφορίες σε ιστότοπους που επισκέπτονται, για να εμφανίζουν συγκεκριμένες διαφημίσεις προϊόντων που τους ενδιαφέρουν. Οι πλατφόρμες χρησιμοποιούν αλγόριθμους και τεχνητή νοημοσύνη για να αποφασίσουν τι θα εμφανίσουν. Ο νόμος για τις ψηφιακές υπηρεσίες DSA θέλει οι διαδικτυακές πλατφόρμες να καθιστούν διαθέσιμες σε όλους τις πληροφορίες σχετικά με τις διαφημίσεις τους, έτσι ώστε οι ειδικοί να μπορούν να διερευνήσουν πιθανούς κινδύνους, όπως παραπληροφόρηση ή παράνομες διαφημίσεις. Αυτές οι πληροφορίες περιλαμβάνουν ποιος είναι ο στόχος της διαφήμισης και πώς παρουσιάζονται οι διαφημίσεις, ειδικά όταν παρουσιάζονται σε ανηλικούς. Διαβάστε περισσότερα για τις στοχευμένες διαφημίσεις [εδώ](#).

## **Κάθε φορά που ένας ιστότοπος ή μια πλατφόρμα κάνει αλλαγές στους εσωτερικούς του κανόνες, πρέπει να κοινοποιούνται με σαφήνεια και με τρόπο ώστε να είναι εύκολα κατανοητές από όλους - **Σωστό****

Οι όροι και οι προϋποθέσεις των ιστότοπων και των πλατφορμών πρέπει να είναι γραμμένα με τρόπο που να είναι κατανοητός για όλους, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των νέων. Οποιαδήποτε άλλη οδηγία ή πολύπλοκο κομμάτι κειμένου θα πρέπει να έχει μια επεξήγηση. Οι πλατφόρμες θα πρέπει να καταβάλουν επιπλέον προσπάθεια για να εξηγήσουν τα πράγματα με σαφήνεια, ώστε οι νέοι χρήστες να μπορούν εύκολα να γνωρίζουν με τι συμφωνούν ή ποιους όρους αποδέχονται.

## **Έχεις δικαίωμα να κοινοποιήσεις οποιαδήποτε φωτογραφία φίλων σου στο διαδίκτυο από τη στιγμή που δεν είναι προσβλητική για αυτούς - **Λάθος****

Πριν κοινοποιήσουμε οτιδήποτε περιέχει προσωπικά δεδομένα κάποιου άλλου, είμαστε υποχρεωμένοι να λάβουμε τη συναίνεσή του. Ο γενικός κανονισμός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (GDPR) το προβλέπει αυτό ρητά και κατηγορηματικά.

## **Αν κάποιος κοινοποιήσει μια φωτογραφία σου στο διαδίκτυο χωρίς πρώτα να έχει λάβει τη συναίνεσή σου, δεν μπορείς να κάνεις τίποτα για αυτό - **Λάθος****

Αν ανακαλύψουμε ότι κάποιος παραβιάζει τα προσωπικά μας δεδομένα, όπως π.χ. ότι τα συλλέγει ή τα δημοσιοποιεί χωρίς τη συγκατάθεσή μας μπορούμε είτε να κάνουμε αναφορά στο κοινωνικό δίκτυο που συνέβη το περιστατικό είτε ακόμα και να απευθυνθούμε στην [Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα](#) για να μας βοηθήσει.

## **Υπάρχει τρόπος να διαγράψεις μια φωτογραφία σου που έχει ανέβει στο διαδίκτυο - **Σωστό****

Κάποιες πλατφόρμες δίνουν αυτή τη δυνατότητα. Η εικόνα μπορεί να αφαιρεθεί κατόπιν αιτήματος του ίδιου του ατόμου ή του γονέα ή του κηδεμόνα του, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που αυτό δεν είναι δυνατό λόγω δημόσιου συμφέροντος ή δημοσιογραφικής αξίας. Δείτε μαζί με τους μαθητές σας πως μπορείτε να [αφαιρέσετε προσωπικά στοιχεία από τη Google](#).

## **Αν διαγράψεις μια φωτογραφία σου που έχει ανέβει στο διαδίκτυο είσαι 100% σίγουρος/η ότι έχει διαγραφεί από παντού - Λάθος**

Ακόμα και αν αφαιρεθεί μια φωτογραφία από το διαδίκτυο, ποτέ δε γνωρίζεις ποιος την έχει αποθηκεύσει και ίσως την αναδημοσιεύσει ή ποιος μπορεί να την έχει κοινοποιήσει κάπου αλλού.

## **Έχεις δικαίωμα να χρησιμοποιείς πνευματική ιδιοκτησία άλλων χωρίς να αναφέρεις την πηγή - Λάθος**

Πνευματική ιδιοκτησία ονομάζεται το δικαίωμα που έχει ο δημιουργός ενός πρωτότυπου πνευματικού έργου πάνω στο έργο αυτό το οποίο του δίνει τη δυνατότητα να επιτρέπει ή να απαγορεύει τη χρήση του από τρίτους. Τα πνευματικά δικαιώματα παρέχουν προστασία στους παράγοντες εκείνους (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που συνεισφέρουν στην εμπορική παραγωγή, στην ερμηνεία, εκτέλεση και διάθεση των έργων είτε παρουσιάζοντάς τα στο κοινό είτε επενδύοντας οικονομικά στην εκμετάλλευση και διάδοσή τους. Ένα έργο δεν χρειάζεται να είναι όμορφο, χρήσιμο ή να έχει καλλιτεχνική αξία για να προστατεύεται με δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας. Τα έργα προστατεύονται ανεξάρτητα από την ποιότητά τους, την αξία τους ή τις ιδέες που μεταφέρουν, έτσι η αδέξια ζωγραφιά ενός μικρού παιδιού προστατεύεται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως ο πίνακας ενός καταξιωμένου ζωγράφου. Η πνευματική ιδιοκτησία είναι σημαντική γιατί είναι άμεσα συνυφασμένη με την προστασία της ανθρώπινης δημιουργικότητας. Η προστασία των έργων στην ουσία συνεπάγεται την προστασία των δημιουργών τους, τον σεβασμό και την αναγνώριση του πνευματικού τους μόχθου και την εξασφάλιση κινήτρων (οικονομικών και ηθικών) για περαιτέρω δημιουργία. Η πειρατεία είναι η δημιουργία, διανομή και πώληση παράνομων (πειρατικών) αντιγράφων προστατευόμενων έργων. Είναι μια παράνομη δραστηριότητα που δεν βλάπτει μόνο τους δημιουργούς και τους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων αλλά και την κοινωνία ως σύνολο (Πηγή: [Αρχή προστασίας Δεδομένων](#)). Μπορείτε να παίξετε με τους μαθητές σας τα παιχνίδια που θα βρείτε [εδώ](#) στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Copyright» του [Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας](#).

## **Αν κάτι σε αναστατώσει/ ανησυχήσει στο διαδίκτυο είναι δικαίωμά σου να μπορείς να το αναφέρεις/καταγγείλεις και αν χρειάζεται να λάβεις βοήθεια για αυτό - Σωστό**

Είναι πολύ σημαντικό να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι δεν είναι μόνοι τους αν κάτι τους συμβεί στο διαδίκτυο. Οι πλατφόρμες διαθέτουν εργαλεία αναφοράς/καταγγελίας τα οποία είναι σημαντικό να γνωρίζουν και να μη διστάζουν να χρησιμοποιούν αν χρειαστεί. Μπορείτε να τους δείξετε όλες τις σελίδες καταγγελιών [εδώ](#) και να μελετήσετε μαζί σε ποιες περιπτώσεις πρέπει να τις χρησιμοποιούν.





# ΕΝΟΤΗΤΑ 3

## ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Η διαδικτυακή επικοινωνία επειδή δεν περιέχει χαρακτηριστικά όπως είναι ο τόνος της φωνής μας ή η έκφρασή μας μπορεί πολύ εύκολα να δημιουργήσει παρεξηγήσεις και παρανοήσεις. Επίσης είναι σημαντικό οι μαθητές να μάθουν να επικοινωνούν με σεβασμό και όταν συναντούν μια αρνητική επικοινωνία να μπορούν να τη μετατρέψουν σε θετική.

Ο στόχος για τους μαθητές σε αυτήν την ενότητα είναι:

- ➔ Να αναγνωρίσουν τις παγίδες που κρύβει μια διαδικτυακή επικοινωνία όπου λόγω έλλειψης χαρακτηριστικών όπως ο τόνος της φωνής μπορεί εύκολα να παρεξηγηθούν αυτά που λέει κάποιος.
- ➔ Να λαμβάνουν υπόψη τους τα συναισθήματα των ανθρώπων όταν αλληλεπιδρούν στο διαδίκτυο.
- ➔ Να συνεισφέρουν θετικά σε διαδικτυακές συζητήσεις.

**Διάρκεια δραστηριοτήτων:** 1 διδακτική ώρα

### **Ρόλος εκπαιδευτικού - Ρόλος μαθητών:**

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι υποστηρικτικός και συμβουλευτικός. Κατευθύνει τη συζήτηση εντός της ομάδας και οδηγεί τους μαθητές στον αναστοχασμό και τη διερευνητική μάθηση. Ο ρόλος των μαθητών είναι ενεργητικός καθώς αναζητούν απαντήσεις στα ερωτήματα που θέτει ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιώντας και αναπτύσσοντας την κριτική τους σκέψη.

### **Υλικοτεχνική υποδομή:**

Προτζέκτορας, Η/Υ, σύνδεση στο διαδίκτυο & φωτοτυπίες από το **Παράρτημα 5 & 6**.

### **Οργάνωση της τάξης:**

Οι μαθητές δουλεύουν ατομικά ή ομαδικά - χωρισμένοι σε 2 ή 3 ομάδες εντός της τάξης.

### **Δραστηριότητες 1, 2 & 3**

Οι μαθητές μέσα από τις δραστηριότητες 1, 2 & 3 καλούνται να διερευνήσουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του κάθε τρόπου επικοινωνίας που προτείνεται. Έμφαση πρέπει να δοθεί από τον εκπαιδευτικό στο ρόλο που διαδραματίζει ο τόνος της φωνής μας, η έκφρασή μας ακόμα και το βλέμμα μας στο πως εκλαμβάνει ο συνομιλητής μας αυτά που λέμε. Στη διαδικτυακή επικοινωνία όπου αυτά τα χαρακτηριστικά λείπουν θα πρέπει να είμαστε ακόμα πιο προσεκτικοί αν δε θέλουμε να παρερμηνευτούν τα λόγια μας. Στη δραστηριότητα 3 ο εκπαιδευτικός μπορεί να χωρίσει τους μαθητές σε 3 μικρότερες ομάδες και η κάθε ομάδα να πει το μήνυμα με διαφορετικό τρόπο. Π.χ. πώς θα το έλεγε το «Μη μιλάς άγλλο» κάποιος ο οποίος είναι θυμωμένος; Πώς θα το έλεγε κάποιος ο οποίος θα ήθελε απλά να σταματήσουμε να μιλάμε; Πώς θα το έλεγε κάποιος ο οποίος θα ήθελε να προσθέσει κάτι σε αυτό που λέμε; Υπάρχουν πολλοί τρόποι να πούμε κάτι αλλά όταν το γράφουμε τα πράγματα δεν είναι τόσο ξεκάθαρα.

### **Δραστηριότητες 4 & 5**

Σε αυτές τις δραστηριότητες οι μαθητές καλούνται να εξασκηθούν στον ευγενικό τρόπο διαδικτυακής επικοινωνίας και να μάθουν αν δουν κάτι αρνητικό να το μετατρέπουν σε θετικό. Η δραστηριότητα 4 μπορεί και να γίνει σε μορφή σκετς από μια μικρή ομάδα μαθητών και οι υπόλοιποι μαθητές να παρεμβαίνουν και να δίνουν μια πιο θετική μορφή στη διαδικτυακή συζήτηση. Επίσης, στη δραστηριότητα 5 ο στόχος είναι να μάθουν να μην αδιαφορούν όταν βλέπουν κάποιο μήνυμα που στοχοποιεί ένα φίλο ή συμμαθητή τους αλλά να μπορούν να αναλαμβάνουν πρωτοβουλία και να στηρίζουν το παιδί στόχο με όποιο τρόπο ταιριάζει καλύτερα στο δικό τους χαρακτήρα.

# ΕΝΟΤΗΤΑ 4

## ΔΕΝ ΕΙΣΑΙ ΜΟΝΗ/ΟΣ

Το διαδίκτυο είναι ένα υπέροχο εργαλείο στα χέρια των παιδιών που τα βοηθάει να μάθουν, να διασκεδάσουν, να παίξουν, να επικοινωνήσουν. Επειδή όμως κρύβει κινδύνους, ιδιαίτερα όταν δεν υπάρχουν όρια και κανόνες στη χρήση του από τα παιδιά, είναι πολύ σημαντικό να έχουμε προετοιμάσει τους ανήλικους και να γνωρίζουν σε κάθε «δύσκολη περίπτωση» πως θα πρέπει να αντιδράσουν. Και φυσικά θα πρέπει να έχουμε τις γέφυρες επικοινωνίας με τα παιδιά ανοιχτές έτσι ώστε οτιδήποτε τους συμβεί να έχουν το θάρρος να το μοιραστούν με κάποιον ενήλικα που εμπιστεύονται.

Ο στόχος για τους μαθητές σε αυτήν την ενότητα είναι:

- ➔ Να κατανοήσουν κάποιους από τους κινδύνους που μπορεί να κρύβει η χρήση του διαδικτύου.
- ➔ Να μάθουν να χρησιμοποιούν τα εργαλεία block/report.
- ➔ Να μάθουν πως ό,τι και αν συμβεί διαδικτυακά δεν είναι μόνοι. Οι άνθρωποι που τους αγαπάνε είναι εκεί για να τους βοηθήσουν.

**Διάρκεια δραστηριοτήτων:** 1 διδακτική ώρα

### **Ρόλος εκπαιδευτικού - Ρόλος μαθητών:**

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι υποστηρικτικός και συμβουλευτικός. Κατευθύνει τη συζήτηση εντός της ομάδας και οδηγεί τους μαθητές στον αναστοχασμό και τη διερευνητική μάθηση. Ο ρόλος των μαθητών είναι ενεργητικός καθώς αναζητούν απαντήσεις στα ερωτήματα που θέτει ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιώντας και αναπτύσσοντας την κριτική τους σκέψη.

### **Υλικοτεχνική υποδομή:**

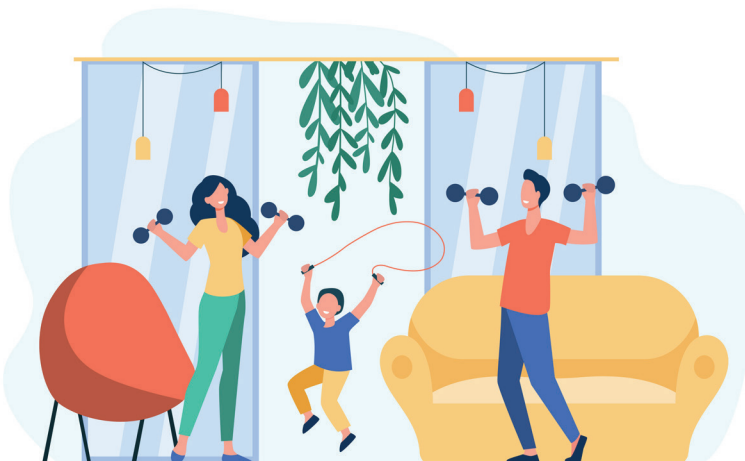
Προτζέκτορας, Η/Υ, σύνδεση στο διαδίκτυο & φωτοτυπίες από το **Παράρτημα 7**.

### **Οργάνωση της τάξης:**

Οι μαθητές δουλεύουν ατομικά ή ομαδικά - χωρισμένοι σε μικρότερες ομάδες εντός της τάξης.

### **Δραστηριότητα 1**

Συζητάμε με τα παιδιά ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος αντίδρασης σε κάθε σενάριο. Έμφαση δίνεται στο report και το block αλλά και στο ότι πρέπει να μοιραζόμαστε οτιδήποτε μας αναστατώνει με κάποιον ενήλικα που εμπιστευόμαστε. Ζητάμε από τους μαθητές να μας πουν και δικά τους βιωματικά παραδείγματα όπου χρειάστηκε να χρησιμοποιήσουν αυτά τα εργαλεία ή να ζητήσουν βοήθεια από κάποιον ενήλικα.







Η ψηφιακή ιθαγένεια ορίζει τον τρόπο με τον οποίο έχουμε πρόσβαση και χρησιμοποιούμε τις ψηφιακές τεχνολογίες και τα δεδομένα, καθιστώντας ευκολότερο για εμάς να επωφεληθούμε από τις ευκαιρίες που μας προσφέρει ο ψηφιακός κόσμος και να αποφεύγουμε τις παγίδες.